

OCHRANA HODNOT A LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE V KONTEXTU UMISŤOVÁNÍ FOTOVOLTAICKÝCH A VĚTRNÝCH ELEKTRÁREN

Jan Cihlář, Simona Vondráčková

Přijetím zákona č. 19/2023 Sb. (dále jen „Lex OZE I“), který nabyl účinnosti dne 24. 1. 2023, došlo k novelizaci i stavebního zákona¹, kde se rozšiřuje definice veřejné infrastruktury na úseku technické infrastruktury o výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů (dále jen „výroby elektřiny z OZE“). Z pohledu územního plánování se jedná o významnou změnu legislativy, jelikož k umístění výroben OZE v nezastavěném území lze tak využít postupu dle § 18 odst. 5 stavebního zákona, pakliže jejich umístění územně plánovací dokumentace z důvodu veřejného zájmu výslovně nevylučuje. V principu se tak otevírá snadnější cesta k realizaci takových záměrů.

Kraje a obce nyní stojí před otázkou, jak na svém území účelně usměrňovat umístování těchto staveb, zejména v nezastavěném území. Rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) v souvislosti s plošným zákazem určitých typů staveb a zařízení dle § 18 odst. 5 stavebního zákona v územně plánovací dokumentaci ukazují, že je nutný diferencovaný a řádně odůvodněný přístup k regulaci nezastavěného území. Je potřeba identifikovat a ochránit takové konkrétní veřejné zájmy, které převažují nad veřejným zájmem umístění výroby OZE.

Příspěvek představuje jeden z možných metodických přístupů k usměrňování rozvoje území kraje v kontextu umístování výroben elektřiny z OZE, konkrétně fotovoltaických elektráren (dále jen „FVE“) ve formě solárních parků a větrných elektráren (dále jen „VTE“), a to na případové studii „Územní studie vyhodnocení území Moravskoslezského kraje z hlediska existujících limitů umístění větrných a fotovoltaických elektráren“² (dále jen „územní studie“). Tento přístup je principiálně založen výhradně na ochraně hodnot a limitů využití území s důrazem na diferencovaný přístup k ochraně charakteru krajiny. Koncentrace pozitivních charakteristických rysů krajiny totiž představuje základní restriktivní podmínky pro umístování výroben OZE.

Úvod

V kontextu současné turbulentní geopolitické situace i dlouhodobě plánovaných iniciativ Evropské unie, jejichž hlavní podstatou je odklon od fosilních paliv a zvýšení klimatické odolnosti, zájem o výrobu „zelené“ energie rapidně roste. Tato skutečnost se odráží i ve vybraných legislativních změnách. Tou nejvýznamnější je bezesporu přijetí zákona Lex OZE I, jehož cílem je potřeba řešit bezpečnost dodávek energie, resp. snížit závislost na dovozu fosilních paliv z Ruska, podpora výstavby bezemisních zdrojů elektrické energie, snížení administrativních požadavků pro výstavbu a provoz výroben OZE a zefektivnění povolovacích procesů na úrovni státní a veřejné správy.

Lex OZE I se zcela zásadním způsobem dotkl i stavebního zákona. Konkrétně byl rozšířen okruh staveb veřejné technické infrastruktury o výroby elektřiny z OZE. Ve smyslu § 2 odst. 2 písm. a) bodu 18 energetického zákona³ se jedná o výroby o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 1 MW a více. Rozšíření pojmu veřejná technická infrastruktura má zásadní vliv na ochranu nezastavěného území, resp. na okruh staveb, zařízení nebo jiných opatření, která lze v nezastavěném území dle § 18 odst. 5 stavebního zákona umisťovat. Nabytím účinnosti Lex OZE I totiž lze od 24. 1. 2023 v nezastavěném území umisťovat také výroby elektřiny z OZE splňující definici veřejné technické infrastruktury, a to při splnění zejména těchto tří podmínek:

A. Soulad se zásadami územního rozvoje

Zásady územního rozvoje (dále jen „ZÚR“) jako nadřazená územně plánovací dokumentace pro územní a regulační plány mj. stanovují základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje. Prostřednictvím ZÚR lze za účelem ochrany území kraje regulovat vybrané činnosti, přičemž jednou z takových činností může být i rozvoj výroben elektřiny z OZE, typicky fotovoltaických a větrných elektráren, protože tyto zpravidla svým významem a rozsahem ovlivňují území více obcí či krajů.

B. Soulad s územním plánem

Pro možnost umístění výroby elektřiny z OZE v nezastavěném území je dále nezbytný soulad s územním plánem, který může z důvodu jiného veřejného zájmu

¹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

² Územní studie vyhodnocení území Moravskoslezského kraje z hlediska existujících limitů umístění větrných a fotovoltaických elektráren [Ateliér Cihlář-Svoboda, s. r. o., – Vondráčková, 2023].

³ Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

vyložit umístění těchto výroben v nezastavěném území. Soulad se posuzuje se stanoveným využitím jednotlivých ploch s rozdílným způsobem využití, přičemž pro posouzení souladu je rozhodující, zda územní plán v těchto plochách výslovně vylučuje možnost umístění výrobní elektřiny z OZE. Za výslovné vyloučení přitom nelze považovat, že územní plán v dané ploše určí hlavní, přípustné (popř. podmíněně přípustné), využití a jako nepřípustné využití určí vše ostatní.⁴

C. Soulad s charakterem území

Nutnou podmínkou pro umístění výrobní elektřiny z OZE v nezastavěném území je soulad s tzv. charakterem území (nezaměňovat s krajinným rázem). Obecná podmínka zajištění souladu s charakterem území platila pro všechny stavby, zařízení a jiná opatření dle § 18 odst. 5 stavebního zákona ještě v právní úpravě platné před přijetím Lex OZE I. Tímto zákonem se do stavebního zákona doplněním § 19a pouze nově doplnila jeho definice.

Vzhledem k tomu, že charakter území se dle nově definovaného § 19a vymezuje v územně plánovacích dokumentacích, jedná se o významný instrument pro ochranu nezastavěného území.

Požadavek na zajištění souladu záměru umístění výrobní elektřiny z OZE v nezastavěném území s jeho charakterem je tak jednoznačně určen stavebním zákonem. Je však nutné poukázat na právní úpravu nového stavebního zákona⁵, kterým tento požadavek ve vztahu mj. ke stavbám pro veřejnou technickou infrastrukturu, tedy i výroben elektřiny z OZE, odpadá. Dle § 122 nového stavebního zákona je soulad s charakterem území totiž vyžadován pouze pro stavby a zařízení pro vodní hospodářství, těžbu nerostů, snižování nebezpečí havárií, ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, zemědělství a lesnictví, ochranu přírody a krajiny a zlepšení podmínek jeho využití pro rekreaci a cestovní ruch, například cyklistické stezky,

Kraj	Vymezení ploch a koridorů pro umístění výroben z OZE		Jiný způsob regulace usměrňující rozvoj (vyloučení umístění)	
	FVE	VTE	FVE	VTE
Hl. město Praha	●	●	●	●
Jihočeský	●	●	●	●
Jihomoravský	●	●	●	●
Karlovarský	●	●	●	●
Královéhradecký	●	●	●	●
Liberecký	●	●	●	●
Moravskoslezský	●	●	●	●
Olomoucký	●	●	●	●
Pardubický	●	●	●	●
Plzeňský	●	●	●	●
Středočeský	●	●	●	●
Ústecký	●	●	●	●
Vysočina	●	●	●	●
Zlínský	●	●	●	●

Vysvětlivky: ● Řešeno v ZÚR ● Neřešeno v ZÚR

Tab. 1: Způsob řešení usměrňování rozvoje FVE a VTE v ZÚR

hygienická zařízení, ekologická a informační centra.

Dosavadní přístupy k usměrňování rozvoje FVE a VTE

V době zpracování územní studie nebyla zjištěna existence relevantních zahraničních zdrojů řešících danou problematiku v odpovídajícím měřítku a založených na ochraně stávajících hodnot a limitů využití území.

I na území ČR dosud nebyla věnována vyšší míra pozornosti usměrňování rozvoje OZE. Obecně lze identifikovat pouze dvě platformy, které danou problematiku v širších souvislostech dosud řešily: územně plánovací dokumentace (zejména zásady územního rozvoje) a metodický návod Ministerstva životního prostředí⁶ (dále jen „metodický návod MŽP“).

Zásady územního rozvoje

Zásady územního rozvoje (dále jen „ZÚR“) představují hlavní koordinační nástroj pro

usměrňování rozvoje jednotlivých krajů. Přestože svým obsahem pokrývají prakticky všechny segmenty pilířů udržitelného rozvoje území, hlavní pozornost je obecně věnována vymezení ploch a koridorů pro konkrétní záměry, zejména pro dopravní a technickou infrastrukturu. Tento způsob s jednoznačným grafickým průmětem lze považovat za základní formu regulace území, která vyjadřuje primární informaci o tom, co se v daném území do budoucna (pravděpodobně) změní, resp. jakou stavbu lze v území při splnění dalších podmínek realizovat.

Další způsob usměrňování rozvoje může mít např. formu explicitního vyloučení umístění staveb ve vybraných územích (tzv. negativní forma regulace) nebo vymezení území vhodných pro výrobní elektřiny z OZE (tzv. pozitivní forma regulace).

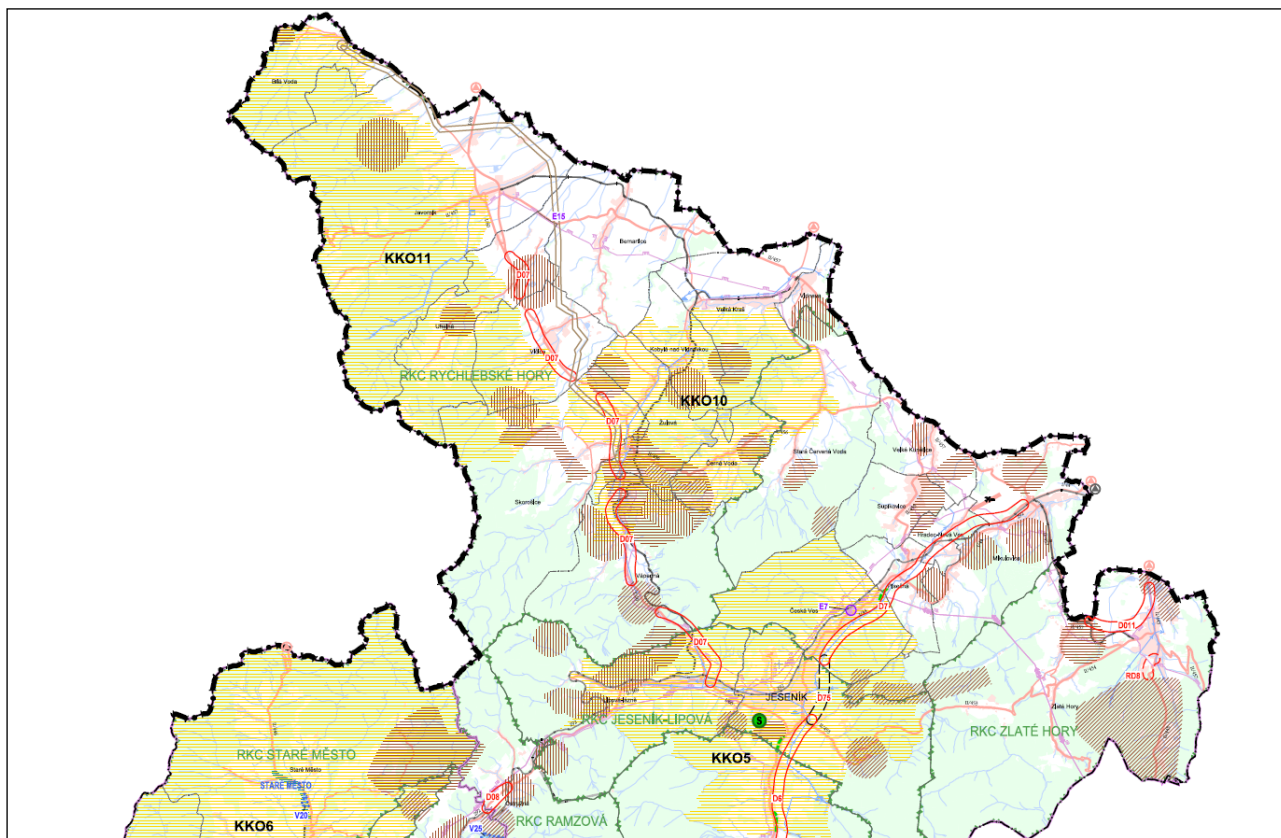
V tabulce 1 je shrnuto, jakým způsobem je řešeno usměrňování rozvoje FVE a VTE v jednotlivých krajích prostřednictvím platných ZÚR.

Z výše uvedené tabulky je patrné, že problematika usměrňování rozvoje FVE

⁴ Metodické sdělení Ministerstva pro místní rozvoj, odboru územního plánování, k části zákona č. 19/2023 Sb., tzv. Lex OZE I, týkající se územního plánování, a k čl. 3 Nařízení Rady (EU) 2022/2577.

⁵ Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Vyhodnocení možnosti umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny [Ministerstvo životního prostředí, aktualizace 2018].

Zdroj: ZÚR Olomouckého kraje

Obr. 1: Kulturní krajinné oblasti (KKO) vymezené v ZÚR Olomouckého kraje v oblasti Jeseníku

a VTE v ZÚR je pouze okrajovou záležitostí. Pouze Moravskoslezský a Jihočeský kraj vymezují v ZÚR konkrétní plochy a koridory pro vybrané druhy výroben elektřiny z OZE.

Jiný způsob usměrňující rozvoj FVE či VTE prostřednictvím ZÚR řeší pouze čtyři kraje: Liberecký, Olomoucký, Pardubický a Kraj Vysočina, přičemž hlavní pozornost je zaměřena na oblast VTE. Pouze Olomoucký kraj reguluje i umístování FVE (solárních parků). Ve všech případech se však jedná o negativní (jen v případě Libereckého kraje i pozitivní) formu regulace, která je založena na definování území, ve kterých je vyloučeno umístování těchto staveb a zařízení, resp. je umožněno pouze za určitých podmínek. Ve většině případů jsou tato území reprezentována jevy, jejichž využití je již omezeno zákonem (např. zvláště chráněná území, přírodní parky, ÚSES).

Specifikem této negativní regulace jsou tzv. kulturní krajinné oblasti vymezené v ZÚR Olomouckého kraje, které slouží k zajištění ochrany a zachování kulturního dědictví, krajinného rázu a přírodních

hodnot. Jedná se o cenná kulturně historicky významná území – oblasti s přírodně krajinářskými úpravami, s vysokým krajinným, památkovým a přírodním potenciálem (viz obr. 1). V těchto oblastech, kterých je na území Olomouckého kraje vymezeno celkem 18 v nezanedbatelném rozsahu, je *a priori* vyloučeno umístování VTE, v případě FVE je jejich umístování umožněno pouze za určitých podmínek. Podobně k usměrňování rozvoje území z hlediska umístování výškových staveb, kterými jsou chápány i VTE, přistupuje Kraj Vysočina, kde jsou chráněny krajinné předěly a dominanty území (např. v některých oblastech krajinného rázu je stanoven zákaz umístování výškových staveb přesahující krajinné předěly).

Metodický návod MŽP

Metodický návod MŽP představuje pouze jeden z koncepčních podkladů pro předběžné zhodnocení dotčení území, resp. hodnot a limitů využití území, záměry VTE a FVE. Nenahrazuje procesy posouzení vlivů těchto záměrů, resp. příslušných koncepcí, ani následné povolovací procesy. Jedná se o odborný nástroj,

který stanovuje obecný postup zpracování preventivního hodnocení vybraného území, v němž dochází k identifikaci zájmů, resp. limitů využití území a hodnot na úseku ochrany přírody a krajiny v regionálním měřítku. Formou negativního vymezení je následně definováno území z hlediska (ne)vhodnosti výstavby VTE či FVE a v této souvislosti zavádí pojmy:

- území nevhodná pro výstavbu VTE nebo FVE (tzv. červená zóna),
- území spíše nevhodná pro výstavbu VTE nebo FVE (tzv. žlutá zóna),
- území vhodná pro výstavbu VTE nebo FVE (tzv. zelená zóna).

Žádná z kategorií nevylučuje výstavbu FVE či VTE, pouze poukazuje na možná úskalí v rámci povolovacího procesu. Zároveň v území nevhodných pro výstavbu lze předpokládat, že záměr nebude pravděpodobně z titulu chráněných zájmů povolen, v území spíše nevhodných je nutné počítat s omezeními v povolovacích procesech. Třetí kategorie představuje území, kde nejsou predikovány bariéry výstavby, nicméně ani tyto plochy neznamenají automatický nárok na povolení záměru.

Základním principem metodického návodu MŽP je tak rozčlenění hodnoceného území do tří zón (červená, žlutá, zelená). Každá tato zóna je definována souborem jevů z oblasti přírody a krajiny, přičemž jsou zahrnuty i jevy bez zákonného ukotvení (např. ochranná pásma vizuálního vlivu na zvláště chráněná území).

Územní studie v Moravskoslezském kraji

Jeden z dalších možných přístupů k usměrňování rozvoje FVE a VTE s využitím nástrojů územního plánování, konkrétně prostřednictvím územní studie dle § 30 stavebního zákona, byl formulován v *Územní studii vyhodnocení území Moravskoslezského kraje z hlediska existujících limitů umístění větrných a fotovoltaických elektráren*⁷ (dále jen „územní studie“), která byla mezi roky 2022–2023 pořizena pro území Moravskoslezského kraje (dále jen „MSK“).

Cílem této územní studie bylo provést komplexní **analýzu** a vyhodnocení území MSK z hlediska jeho existujících omezení pro umístění záměrů FVE a VTE. Jako existující omezení měly být sledovány limity využití území a kulturní, přírodní a civilizační hodnoty. Za relativně inovativní lze na územní studii považovat jednak přístup k identifikaci a **klasifikaci** existujících limitů využití území, jednak stanovení vlastního metodického

postupu pro vyhodnocení území z hlediska umístění předmětných záměrů (viz obr. 2).

Metodicky územní studie rámcově vychází z výše popsaného metodického návodu MŽP, avšak pouze v rozsahu tzv. červených a žlutých zón. Účelem územní studie dle požadavků zadání mělo být **výhradně zajištění ochrany limitů využití území a hodnot, nikoliv identifikace území vhodných pro FVE či VTE** (tzv. zelených zón). Územní studie tak principiálně směřuje k negativní formě regulace.

Metodický přístup

Metodický přístup ke zpracování územní studie je založen na snaze propojit **obecný přístup** stanovený v metodickém návodu MŽP, spočívající v rozčlenění území do barevných zón dle vhodnosti umístění FVE a VTE (vyjma zelených zón), spolu s **vlastní expertní analýzou** možných (zejména vizuálních) vlivů FVE a VTE na znaky a hodnoty krajinného rázu.

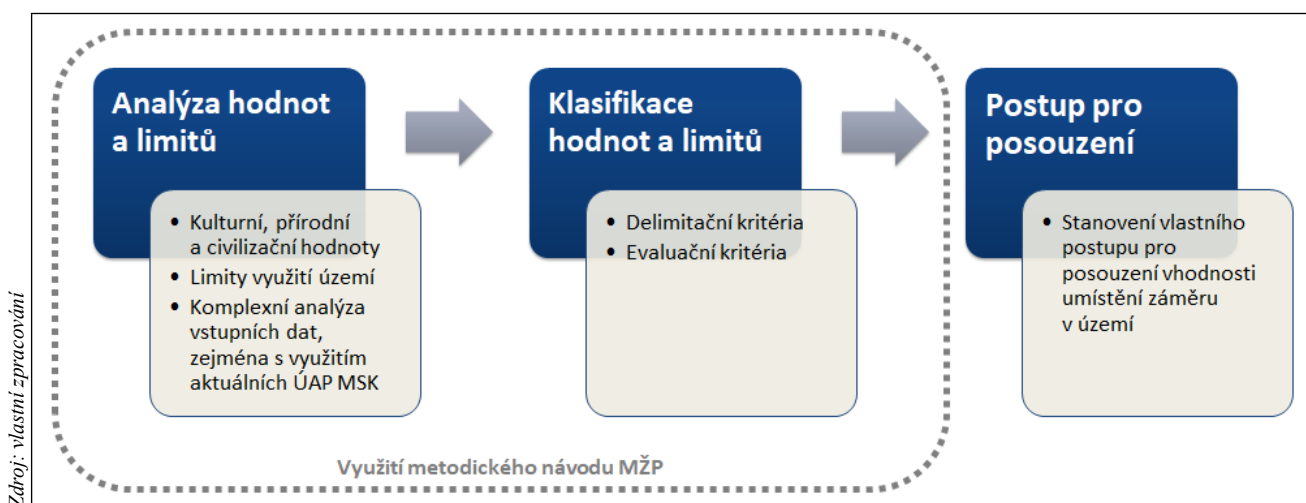
Analýzou podkladů pro zpracování územní studie, zejména územně analytických podkladů, byla identifikována řada jevů s určitým statutem ochrany (veřejným zájmem), k jehož narušení by v důsledku umístění FVE či VTE mohlo dojít. Rozdílnost jednotlivých jevů přitom primárně spočívá v onom statutu ochrany. Zatímco některé jevy jsou jednoznačně určené

a identifikovatelné svými hranicemi a jejich ochrana, spočívající zejména v omezení činnosti v těchto územích, je *a priori* zajištěna příslušnými právními předpisy, jiné jevy takto jednoznačně určené a identifikovatelné v území nejsou a jejich ochrana je zajišťována právními předpisy jen v obecné rovině, přestože jsou rovněž nositeli specifických hodnot, zpravidla spojených s krajinou a krajinným rázem. Na základě této rozdílnosti byl pro účely územní studie stanoven hodnotící rámec pro určení vhodnosti umístění VTE či FVE sestávající ze dvou hlavních skupin: **delimitační kritéria a evaluační kritéria**.

Delimitační kritéria

Delimitační kritéria tvoří dvě sady jevů. První sada zahrnuje jevy, v nichž je umístění FVE či VTE zcela nevhodné. Druhá sada zahrnuje jevy, v nichž je umístění VTE či FVE spíše nevhodné. Pro zvýšení přehlednosti jsou tato území od sebe odlišena barevností (červená, žlutá). Princip delimitačních kritérií odpovídá obecnému přístupu v metodickém návodu MŽP.

Delimitační kritéria tvoří jevy, u kterých je možno jednoznačně určit hranice (delimitovat území). Jednoznačnost delimitace spočívá v tom, že takové jevy musí současně splňovat určité podmínky. Ty byly pro účely územní studie definovány následovně:

Obr. 2: Schéma postupu zpracování územní studie

⁷ Územní studie vyhodnocení území Moravskoslezského kraje z hlediska existujících limitů umístění větrných a fotovoltaických elektráren [Ateliér Cihlář-Svoboda, s. r. o., – Vondráčková, 2023].

1. jev má charakter limitu využití území či kulturní, přírodní nebo civilizační hodnoty,
2. jev má konkrétní územní průmět a je součástí databáze územně analytických podkladů,
3. možnost využití území jevu je explicitně upraveno (omezeno) právním předpisem,
4. umístění FVE či VTE v území jevu by mohlo implikovat negativní vliv na jeho primární funkci spočívající v zajišťování ochrany vybraného veřejného zájmu,
5. jev je graficky zobrazitelný v měřítku územní studie (1 : 100 000).

U vybraných jevů bylo na základě dohody s pořizovatelem možno stanovit výjimku z vybraného bodu 1–5, pakliže touto výjimkou došlo ke zvýšení ochrany hodnot MSK a celkově vypočítací schopnosti územní studie (např. biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců, páteřní vodovodní řady).

Delimitační kritéria jsou stanovena **zvláště pro FVE a zvláště pro VTE**, celkem jsou tedy stanoveny čtyři kategorie:

- území zcela nevhodná pro umístění FVE (tzv. červená zóna FVE),

- území spíše nevhodná pro umístění FVE (tzv. žlutá zóna FVE),
- území zcela nevhodná pro umístění VTE (tzv. červená zóna VTE),
- území spíše nevhodná pro umístění VTE (tzv. žlutá zóna VTE).

Každá kategorie je tvořena sadou jevů, které rámcově vychází z klasifikace jevů dle metodického návodu MŽP a zadání územní studie.

Klasifikace jevů dle metodického návodu MŽP představuje první referenční rámec pro výběr jevů jako delimitačních kritérií a většina těchto jevů byla zohledněna při sestavení souboru delimitačních kritérií. Výjimku tvoří např. jevy zohledňující ochranu krajinného rázu, které byly zohledněny v rámci evaluačních kritérií (viz dále). Dále nemohly být v rámci delimitačních kritérií plně zohledněny např. významné krajinné prvky (ze zákona), jelikož ty z velké části nemají konkrétní územní průmět (např. údolní nivy). Jsou však opět zohledněny v rámci evaluačních kritérií, jelikož významné krajinné prvky výrazně se projevující v krajinné scéně je nutně identifikovat jako přírodní hodnoty krajinného rázu.

Zadání územní studie obsahovalo několik jevů, které měly být v rámci územní studie rovněž zohledněny. Většina těchto jevů se shoduje s jevy uvedenými v metodickém návodu MŽP a byla tak analogicky zohledněna. Hlavním podnětem vyplývajícím ze zadání územní studie je však požadavek na zohlednění území nevhodných pro výškové stavby z hlediska zájmů bezpečnosti státu. Jedná se o zcela novou kategorii jevů, které nejsou součástí metodického návodu MŽP, avšak zejména z pohledu výstavby VTE se jedná o významné a nepominutelné limity využití území.

Ve vazbě na tento podnět zadání byla delimitační kritéria doplněna o další limity využití území související zejména s civilizačními hodnotami, např. vybrané stavby a zařízení technické infrastruktury, pokud jejich zobrazení v měřítku územní studie bylo možné. Některé jevy právě nebyly zařazeny v rámci územní studie do delimitačních kritérií z důvodu jejich nezobrazitelnosti v měřítku územní studie (např. památné stromy, nemovitě kulturní památky), přestože jsou nositeli hodnot území. Dále nebyly zařazeny v rámci územní studie do delimitačních kritérií takové jevy, které ze své podstaty sice jsou limitem využití území, avšak ve vztahu možnému umístění FVE či VTE limitují.

JEVY A	Území zcela nevhodná pro umístění VTE	JEVY B	Území spíše nevhodná pro umístění VTE
1.	Biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců	1.	Dobývací prostory
2.	Lokality soustavy NATURA 2000 (EVL, PO)	2.	Chráněná ložisková území (CHLÚ)
3.	Lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů	3.	Chráněná území pro zvláštní zásahy do zemské kůry
4.	Maloplošná zvláště chráněná území (NPR, NPP, PR, PP) a jejich ochranná pásma	4.	Ložiska nevyhrazených nerostů (D)
5.	Pozemky určené k plnění funkce lesa (PUPFL)	5.	Prognózní zdroje (P, R, Q)
6.	Přírodní parky	6.	Územní systém ekologické stability – NRBK, RBK
7.	Územní systém ekologické stability – NRBC, RBC	7.	Vodní zdroje a jejich ochranná pásma
8.	Velkoplošná zvláště chráněná území (NP, CHKO) a jejich ochranná pásma	8.	Výhradní ložiska (B)
9.	Záplavová území a jejich aktivní zóny	9.	Významné krajinné prvky (registrované)
10.	Nemovitě národní kulturní památky a jejich ochranná pásma		
11.	Památkové rezervace (MPR, VPR) a jejich ochranná pásma		
12.	Památkové zóny (MPZ, VPZ) a jejich ochranná pásma		
13.	Elektronická komunikační zařízení a jejich ochranná pásma		
14.	Letecké stavby a jejich ochranná pásma		
15.	Nadzemní vedení elektrizační soustavy (> 52 kV)		
16.	Plochy a objekty důležité pro obranu státu a jejich ochranná pásma		
17.	Plynovody a jejich ochranná pásma		
18.	Vodovodní řady a kanalizační stoky a jejich ochranná pásma		

Tab. 2: Delimitační kritéria VTE

cím prvkem být nemusí (např. umístění FVE v ochranných pásmech silnic není z územně plánovacího hlediska zvlášť problematické, a z toho důvodu nejsou tato pásma součástí delimitačních kritérií). Níže je uveden příklad stanovených delimitačních kritérií **pouze pro VTE** a jejich grafického průmětu na území MSK (viz tab. 2 a obr. 3). V případě FVE je sada delimitačních kritérií tvořena obdobnými jevy, za nejvýraznější rozdíl oproti VTE lze považovat zařazení zemědělských půd I. a II. třídy ochrany do červené zóny. U VTE tento jev zohledněn nebyl, celkový zábor vyvolaný výstavbou základů pro jeden stožár VTE je ve srovnání se záboru vyvolanými FVE zcela zanedbatelný.

Stanovená delimitační kritéria pro FVE a jejich grafický průmět na území MSK je případně k nahlédnutí v územní studii.

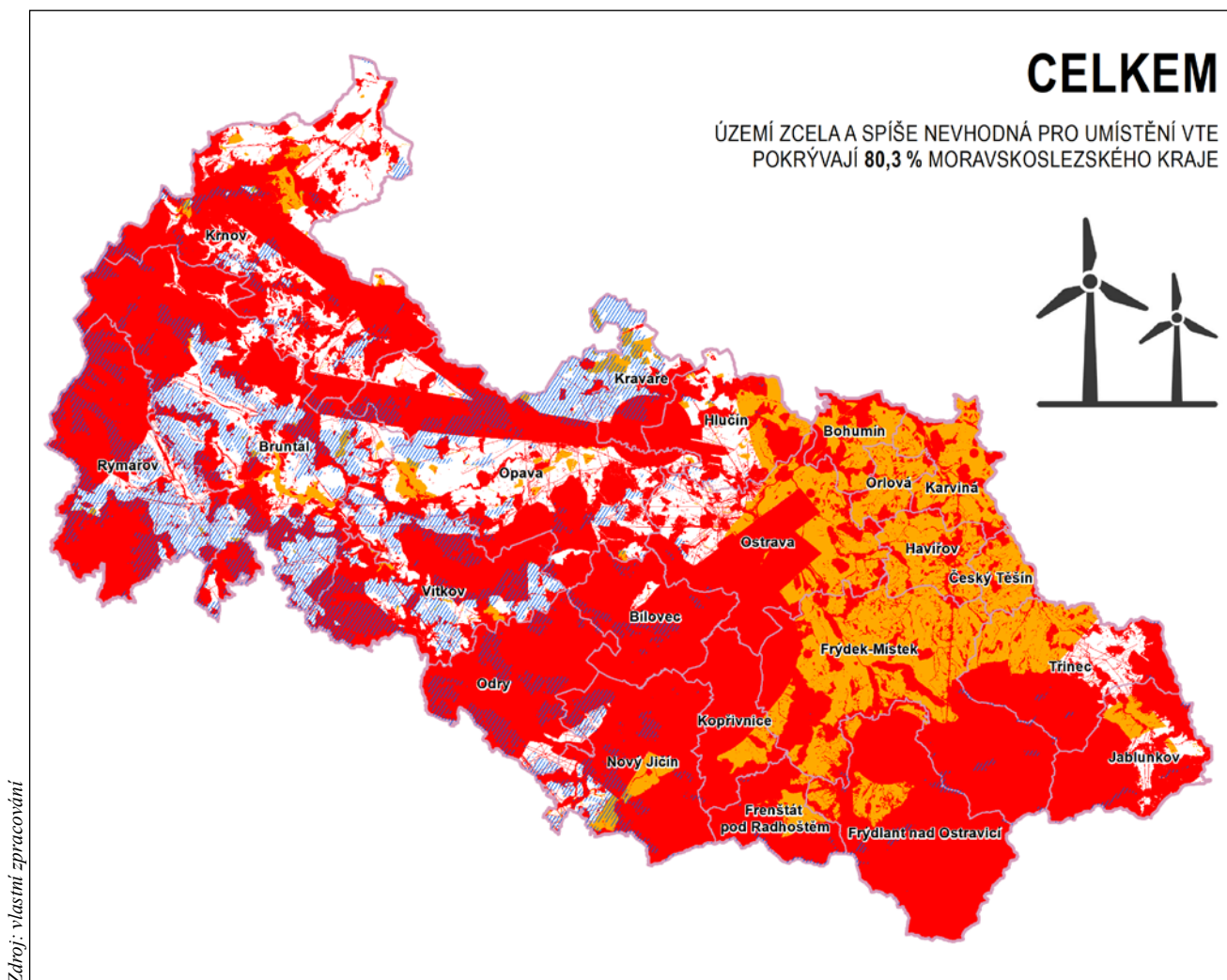
Pro každý jev zařazený do delimitačních kritérií je dále samostatně zpracována tzv. karta jevu obsahující základní údaje o jevu a jeho forem omezení ve vztahu k FVE či VTE; tyto karty slouží de facto jako odůvodnění pro zařazení jevu do té které zóny. Obecně platí, že jevy zařazené do červené či žluté zóny tvoří pouze **základní informační rámec** pro posouzení vhodnosti umístění záměru v území. Při plánování záměrů FVE či VTE je vždy nezbytné zohlednit konkrétní místní podmínky a případně identifikovat a zohlednit další existující omezení v území.

Evaluační kritéria

Evaluační kritéria tvoří sada jevů se společným referenčním znakem, kterým je ochrana krajinného rázu. Tyto jevy tvo-

ří v měřítku kraje hodnoty krajinného rázu vycházející z díkce zákona o ochraně přírody a krajiny⁸ a které mohou být záměry FVE a VTE ovlivněny (zejména vizuálně). Jedná se o specifický přístup, při kterém na základě expertní analýzy dostupných relevantních podkladů, vlastních průzkumů a znalostí řešeného území a následného vyhodnocení byly definovány jevy, které v měřítku kraje tvoří hodnoty krajinného rázu.

Pro vyhodnocení krajinného rázu území kraje z hlediska umístění FVE či VTE byly identifikovány takové hodnoty, které jsou v měřítku kraje zásadní z hlediska krajinného rázu. V případě MSK jsou některé z hodnot představující zákonná kritéria krajinného rázu již identifikované v ZÚR MSK, a to v kapitole věnující se upřesnění územních podmínek koncepce

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 3: Červené a žluté zóny VTE v rámci MSK; pro zvýšení vypovídací schopnosti je součástí schématu i modře znázorněná vrstva dostatečného větrného potenciálu (> 6 m/s ve 100 m nad zemským povrchem)

⁸ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území. Další hodnoty jsou poté součástí sledovaných jevů ÚAP kraje. Přírodním zdrojem zhodnocení území byla *územní studie Cílové charakteristiky krajiny Moravskoslezského kraje [Atelier T-plan, s. r. o., 2013]*, kde jsou identifikovány některé další hodnoty území, které byly podkladem pro stanovení hodnot krajinného rázu na území kraje pro účely územní studie. Zároveň i některá delimitační kritéria byla podkladem pro stanovení evaluačních kritérií, např. zvláště chráněná území, která mohou tvořit (nebo spoluvytvářet) charakter krajiny a podílí se na její rázovitosti a cennosti. Tato území se propasla do některých ze stanovených kritérií dle charakteru daného jevu (jsou tedy jak delimitačním, tak evaluačním kritériem, avšak v jiném kontextu, tvořící indikátor zvýšené ochrany krajinného rázu).

V územní studii jsou tedy stanoveny tato evaluační kritéria opírající se o zákonná kritéria ochrany krajinného rázu (v popisu s uvedením, jakých zákonných kritérií⁹ ochrany krajinného rázu se týkají):

- **KR1 Nadregionální a regionální krajinné horizonty a jejich krajinné prostředí** – prostorové předěly projevující se významně v obrazu krajiny svým tvarem (siluetou) tvořící často jedinečný znak krajinné scény (přírodní hodnota) a krajinný prostor nebo celek, ve kterém se dominantně uplatňuje pohledový krajinný horizont (estetická hodnota).
- **KR2 Území s výrazným uplatněním přírodních prvků v obrazu krajiny** – území přírodních hodnot včetně území přírodních parků, zvláště chráněných území a významných krajinných prvků výrazně se projevujících v krajinné scéně (přírodní hodnota).
- **KR3 Krajina s výrazně dochovanou krajinnou strukturou** – segmenty krajiny se zřetelně dochovanými historickými krajinnými strukturami – na základě vyhodnocení dochovanosti cestní sítě, skladby lesů, polí, luk, rozložení sídel a významných staveb v krajině, dochování struktur liniové zeleně atd. (kulturní a historická charakteristika).

- **KR4 Krajina s částečně dochovanou krajinnou strukturou** – segmenty krajiny s částečně dochovanými historickými krajinnými strukturami – na základě vyhodnocení dochovanosti cestní sítě, skladby lesů, polí, luk, rozložení sídel a významných staveb v krajině, dochování struktur liniové zeleně atd. (kulturní a historická charakteristika).
- **KR5 Městské a vesnické památkové zóny a rezervace** – zřetelně dochovaná území historických jader vsí a měst s památkovou (kulturně historickou) hodnotou tvořící znak krajinného rázu.
- **KR6 Národní kulturní památky** – objekty, stavby, případně soubory staveb v sídlech, případně v krajině, které představují kulturní hodnotu (významovou) území (kulturní a historická charakteristika).
- **KR7 Kulturně krajinné dominanty a jejich krajinné prostředí** – pohledově exponované terénní nebo kulturní prvky, uplatňující se dominantně v krajinné scéně (zákoně kritérium ochrany KR), a území, ve kterém se krajinná dominanta pohledově významně uplatňuje a dotváří tak významným způsobem rázovitost krajiny, její osobitost a případně kulturněhistorické souvislosti – je součástí estetické hodnoty.
- **KR8 Území s vizuálně atraktivní konfigurací krajinné scény** – území s četnými rysy atraktivní konfigurace prvků krajinné scény včetně chráněných krajinných oblastí a přírodních parků, vyznačující se pozitivním vizuálním projevem v krajinné scéně (estetická hodnota).

Součet těchto vrstev tvoří **území s ochranou zvýšených hodnot krajinného rázu**, které je svým charakterem obdobné k územím spíše nevhodným pro umístění záměrů VTE či FVE.

V případě evaluačních kritérií stojí také za zmínku provazba územní studie na platné ZÚR MSK a jimi vymezené specifické krajiny a stanovené cílové kvality. Ty byly komplexně analyzovány a zhodnoceny z hlediska jejich citlivosti při potenciálním umístění FVE či VTE (obr. 4). Jedná se tak o relativně neobvyklé, avšak zcela logické a legitimní,

využití těchto krajinných instrumentů obsažených v ZÚR MSK, které většinou při územně plánovací činnosti zůstávají stranou zájmu.

Stanovený postup hodnocení

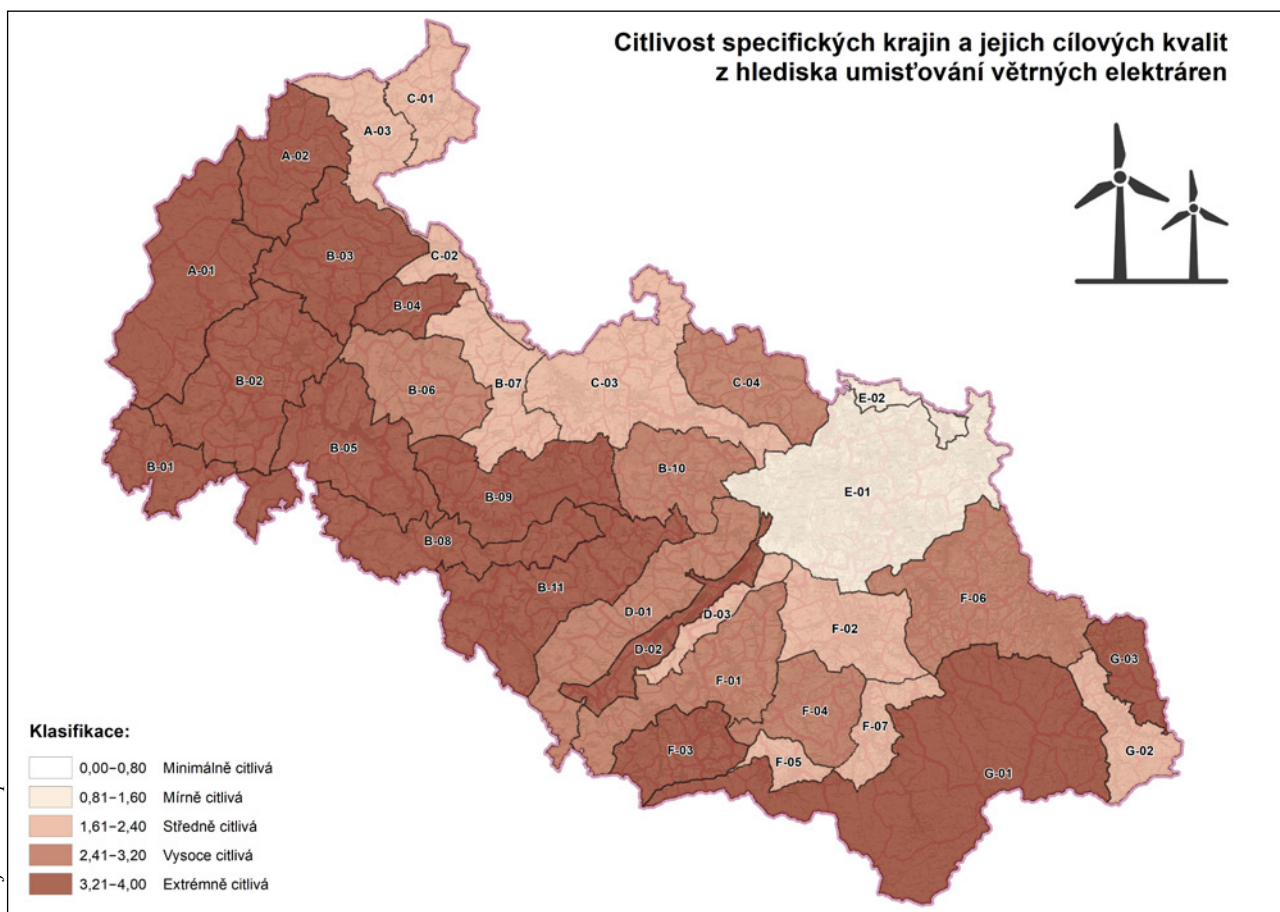
Syntézou delimitačních a evaluačních kritérií vzniká komplexní nástroj pro identifikaci limitů využití území a kulturních, přírodních a civilizačních hodnot jako limitujících jevů pro umístění FVE či VTE na území MSK. Pro každý takový záměr situovaný do konkrétního území tak lze na základě prostorové (průnikové) analýzy zjistit, zda a do jaké míry se jedná o významnější území z hlediska chráněných veřejných zájmů.

Postup pro posouzení vhodnosti umístění záměru FVE či VTE a vyhodnocení míry rizika při vstupu do území a potenciálním dotčení jednotlivých jevů, včetně vyhodnocení vlivů na krajinný ráz a způsobu zpracování analýzy viditelnosti, je podrobně popsán v textové části územní studie a dává tak jejím uživatelům ucelený návod pro vlastní rizikovou analýzu a vytvoření ucelené představy o vhodnosti či nevhodnosti realizování záměru FVE či VTE. Postup je rozdělen do pěti základních kroků a je založen na analýze přítomných delimitačních kritérií (jevů tvořících tzv. červené a žluté zóny), evaluačních kritérií (s ohledem na charakter záměru a vizuální dosah záměru), cílových kvalit krajin (které mohou být záměrem dotčeny) a vyhodnocení jednotlivých vlivů na přítomná kritéria, hodnoty a cílové kvality krajin.

Krok 1

Krok 1 je formálního charakteru a jeho smyslem je provést základní popis záměru, jeho umístění a definovat základní parametry (v případě VTE je zejména určující počet a výškové parametry jednotlivých elektráren, v případě záměru FVE plošný zábor elektrárny). Již v této fázi je též vhodné věnovat pozornost možným vyvolaným investicím souvisejících s realizací záměru (např. potřeba

⁹ Zákonná kritéria jsou kritéria ochrany KR, explicitně vyjádřená v § 12 ZOPK, jedná se o přírodní a estetické hodnoty, ZCHÚ, VKP, kulturní dominanty, harmonické měřítko a vztahy v krajině. Kritériem ochrany KR jsou i hodnoty kulturní a historické charakteristiky, kterými je krajinný ráz mimo jiné tvořen.

Obr. 4: Citlivost specifických krajín a jejich cílových kvalit z hlediska umístování VTE jako jeden z pokladů pro vymezení území s ochranou zvýšených hodnot krajinného rázu

nových obslužných komunikací či nových vedení elektrizační soustavy pro vyvedení výkonu).

Krok 2

Krok 2 zahrnuje provedení prostorové analýzy a identifikaci prostorových kolizí záměru FVE/VTE s jevy, které jsou součástí delimitačních kritérií (červená zóna, žlutá zóna). Prostorovou analýzu lze provést dvěma způsoby:

1. Základní i podrobný screening hodnoceného území a identifikaci prostorových kolizí je možno provést s využitím výkresové části území studie, zejména příslušných koordinačních výkresů obsahujících všechny jevy zahrnuté do delimitačních kritérií.
2. Identifikaci prostorových kolizí lze provést klasickou GIS (průnikovou) analýzou. Tato metoda je oproti předchozímu způsobu přesnější a efektivnější. Vyžaduje však přístup k příslušnému softwaru umožňujícímu práci s prostorovými daty. Data územní studie jsou ke stažení ve formátu shape-

file po udělení souhlasu s jejich využitím na internetových stránkách MSK. Při identifikaci je vždy potřeba brát v potaz, že v jednom místě může docházet k překryvu více jevů (vrstev). V takovém případě musí být identifikovány všechny tyto jevy (vrstvy). Pro vyloučení možné chybovosti při identifikaci překryvných vrstev v jednom konkrétním místě je doporučeno prostorovou analýzu provádět právě GIS (průnikovou) analýzou.

Provedená analýza je základním východiskem pro následnou identifikaci rizik a problémů plynoucích z případné realizace záměru. V daném kontextu se těmito problémy rozumí míra narušení (ohrožení) jednotlivých veřejných zájmů reprezentovaných příslušnými jevy. Pro popis problémů a stanovení míry rizika lze využít informace uvedené v kartách jevů zpracovaných v rámci územní studie. Ve vybraných případech lze již v kroku 2 identifikovat tzv. **zákonně vyloučení realizace záměru**. Jedná se o případy, kdy zamýšlený záměr by byl

situován do takového území, ve kterém je umístování a povolování staveb explicitně vyloučeno zákonem (např. území I. zóny CHKO, území národních přírodních rezervací, území přírodních rezervací, aktivní zóny záplavových území).

V této souvislosti je potřeba upozornit, že většina jevů zařazených do červené zóny FVE či VTE *a priori* nevylučuje možnost realizace příslušného záměru. Případná realizace záměru je však zpravidla v rozporu s hlavním posláním každého takového „červeného“ jevu, a proto se tato území obecně považují za zcela nevhodná pro umístění těchto záměrů. Navíc na území MSK existuje nezanedbatelné procento potenciálně disponibilních ploch pro umístění záměru FVE či VTE, aniž by muselo dojít minimálně k zásahu do červené zóny. S přihlédnutím k této skutečnosti je doporučeno situovat záměry FVE či VTE do červených zón pouze ve zcela ojedinělých a zvláště odůvodněných případech, resp. v případě výrazně převažujícího veřejného zájmu.

Krok 3

Krok 3 je zaměřen na zhodnocení potenciálního vlivu záměru ve vztahu ke specifickým krajinám a jejich cílovým kvalitám stanoveným v ZÚR MSK. Cílové kvality krajin nemají v ZÚR MSK exaktně stanovený územní průmět. Mají převážně povahu ochrany krajinných hodnot, u kterých je nutné chránit mj. vizuální projev těchto částí krajiny v krajině scéně. Z tohoto důvodu je nutné posoudit příslušný záměr nejen prostým průmětem do řešeného území, ale i v širších souvislostech prostorové konfigurace území. K tomuto slouží tzv. pásma hodnocení, která jsou nastavená pro každý typ záměru (FVE a VTE) samostatně a jsou odvozena od metodického návodu MŽP; zahrnují tzv. silné a zřetelné okruhy viditelnosti záměru. V těchto okruzích je navržen postup zhodnocení záměru ve vztahu k cílovým kvalitám dotčených krajin. Hodnocení se tedy nevztahuje pouze na cílové kvality krajiny, ve které je záměr situován (prostý územní průmět), ale všech krajin, které leží v pásmech hodnocení, ev. včetně jejich přechodových pásem, v nichž dochází k postupné změně kvalit sousedících specifických krajin. Vyhodnocení vede k identifikaci takových cílových kvalit, u kterých by mohlo realizací záměru dojít k jejich zásadnějšímu narušení (ohrožení) a snížení vnitřní hodnoty. Podkladem může být i expertní vyhodnocení citlivosti cílových kvalit z hlediska umístění záměrů FVE a VTE, které je přílohou územní studie.

Krok 4

Krok 4 slouží k identifikaci jevů zařazených do evaluačních kritérií a potenciálně dotčených záměrem FVE či VTE a pro následné základní vyhodnocení možných ohrožení těchto jevů, resp. hodnot krajinného rázu. Tato část představuje základní kroky k rámcové analýze území z hlediska vizuálních dopadů záměrů FVE a VTE na krajinné hodnoty, které by mohly být umístěním těchto typů staveb sníženy nebo setřeny. Stanovený postup je založen na faktu, že

vliv FVE i VTE je nejen **fyzický** (přímo ovlivňuje hodnoty přírodní a kulturní charakteristiky v daném území), ale i **vizuální**, tedy může dojít ke snížení hodnoty krajinného rázu v širším území vlivem vizuálního uplatnění záměru. Je tedy nutné pracovat nejen se zájmovým územím záměru, ale i s územím, které může být záměrem potenciálně dotčeno (vzhledem k parametrům záměru).

Princip hodnocení v kroku 4 lze shrnout do následujících základních bodů:

1. vymezení okruhů viditelnosti pro záměry VTE/FVE,
2. identifikace jevů evaluačních kritérií, které se nacházejí v okruzích viditelnosti,
3. stanovení možné míry střetů záměru s ochranou krajinného rázu (dle okruhů viditelnosti).

V případě potřeby lze tento postup upřesnit následujícím „nadstavbovým“ postupem:

4. vytvoření analýzy reálné viditelnosti záměru,
5. revize možných střetů s hodnotami krajinného rázu na základě analýzy viditelnosti – skutečného vizuálního vlivu záměru,
6. posouzení míry možného střetu záměru s ochrannou krajinného rázu dle vzdálenosti od záměru a reálné viditelnosti záměru.

Stanovení možné míry střetů záměru s identifikovanými hodnotami krajinného rázu představuje pouze základní vyhodnocení území (názor) z hlediska vhodnosti umístění záměrů FVE či VTE. Daný postup **nenahrzuje** komplexní vyhodnocení vlivu konkrétního záměru na krajinný ráz, které je předmětem detailního posouzení se znalostí konkrétních parametrů záměru, stanovením všech znaků a hodnot krajinného rázu, provedením jejich klasifikace a vyhodnocením míry vlivu na základní kritéria ochrany krajinného rázu¹⁰.

Aby bylo možné stanovit míru potenciálního (zejména vizuálního) vlivu záměru na krajinný ráz, je potřeba analyzovat

krajinu z hlediska identifikace a základní klasifikace krajinných hodnot území kraje, protože hodnota krajinného rázu je v jednotlivých částech kraje rozdílná, různě výrazná či čitelná. Proto i citlivost narušení dané hodnoty konkrétním záměrem je různá. Zároveň vzhledem k charakteru se postup hodnocení liší v případě hodnocení ve vztahu k FVE či VTE. Zatímco VTE ovlivňuje krajinu zejména svými výškovými parametry a celkovým měřítkem, FVE se může dostat do konfliktu zejména svým plošným rozsahem ovlivňujícím harmonické měřítko a vztahy.

Stanovení míry vizuálního vlivu záměru na hodnoty krajinného rázu je ve studii odvozeno od dvou parametrů, které jsou společné pro VTE a FVE:

- A. od vzdálenosti navrhovaného záměru od území s identifikovanými hodnotami krajinného rázu (evaluačními kritérii) – tzv. okruzích viditelnosti – tab. 3,
- B. od významu, který představují znaky a hodnoty (evaluační kritéria), přítomné v řešeném území, pro daný ráz krajiny, protože v každé části krajiny se jednotlivé hodnoty projevují rozdílně dominantně a mají různý význam.

Územní studii stanovené okruhy viditelnosti vycházejí z metodického návodu MŽP [Ministerstvo životního prostředí, 2018] a z analýzy studie [Lów & spol., s. r. o, 2016]¹¹.

Další parametry jsou již odvozeny od vlastností jednotlivých typů výroben elektřiny z OZE a postup hodnocení je tedy stanoven pro oba typy záměrů zvlášť. V případě VTE se vyhodnocení provádí s ohledem na míru viditelnosti stroje z hodnoceného území. Tento parametr zohledňuje, jestli je z hodnocené lokality viditelný celý stroj nebo pouze jeho část, což ovlivňuje i míru vlivu záměru na hodnoty krajinného rázu (viz obr. 5). Provádí se tedy analýza viditelnosti pro stanovené tři kategorie (a v daných okruzích viditelnosti), která pak slouží pro vyhodnocení záměru. Při viditelnosti celého stroje (kategorie A) v okruhu silné viditelnosti (do 3 km) může VTE působit jako dominanta krajiny a potlačit

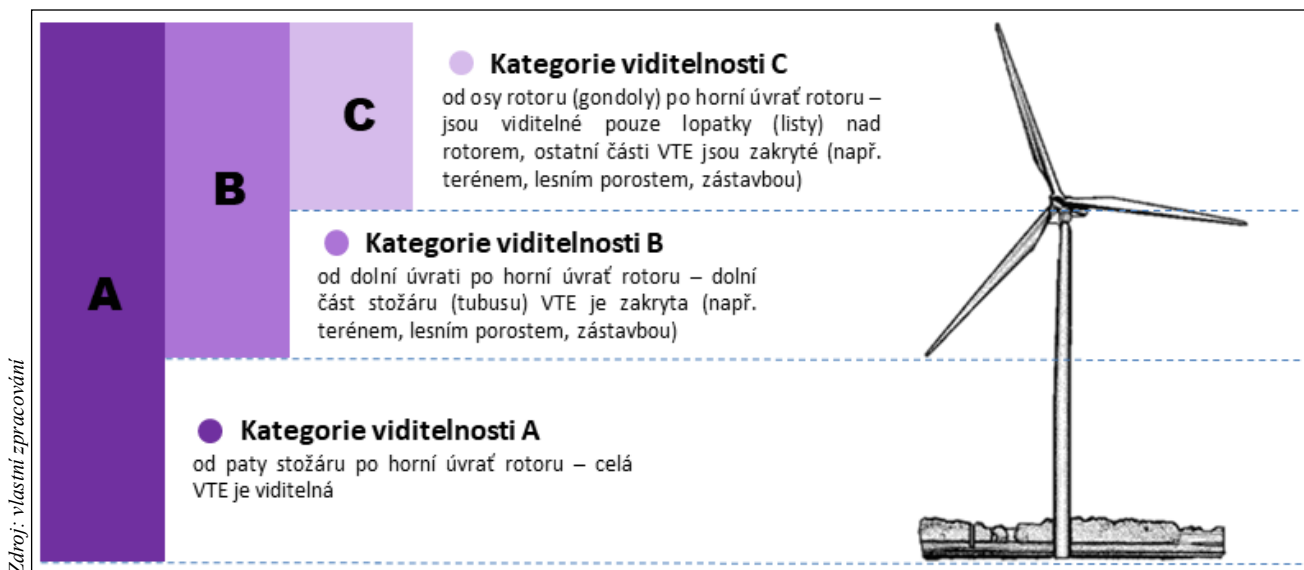
¹⁰ Např. dle Metodického postupu posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz: ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (metoda prostorové a charakterové diferenciacie území) [Vorel, Ivan et al., 2004].

¹¹ Lów, Jiří et al., 2016. *Územní studie vyhodnocení umístění záměrů velkých větrných elektráren v krajině Moravskoslezského kraje*. Brno. Dostupné také z: https://www.msk.cz/assets/temata/uzemni_planovani/01_textova-cast.pdf.

Specifikace (parametrizace) záměru		Poloměr okruhu viditelnosti (km)		
		Okruh silné viditelnosti	Okruh zřetelné viditelnosti	Okruh slabé viditelnosti
VTE	VTE do celkové výšky (po horní úvrať) 200 m	0–3 km	3–10 km	–
	VTE s celkovou výškou (po horní úvrať) nad 200 m	0–3 km	3–10 km	10–20 km
FVE	FVE do celkové rozlohy 50 ha*	0–1,5 km	1,5–3 km	–
	FVE s celkovou rozlohou nad 50 ha*	0–1,5 km	1,5–3 km	3–5 km

* Do celkové rozlohy se započítávají i stávající (existující), případně schválené FVE ve vzdálenosti do 1 km od záměru – opatření před kumulativními vlivy.

Tab. 3: Okruhy viditelnosti pro záměry FVE a VTE

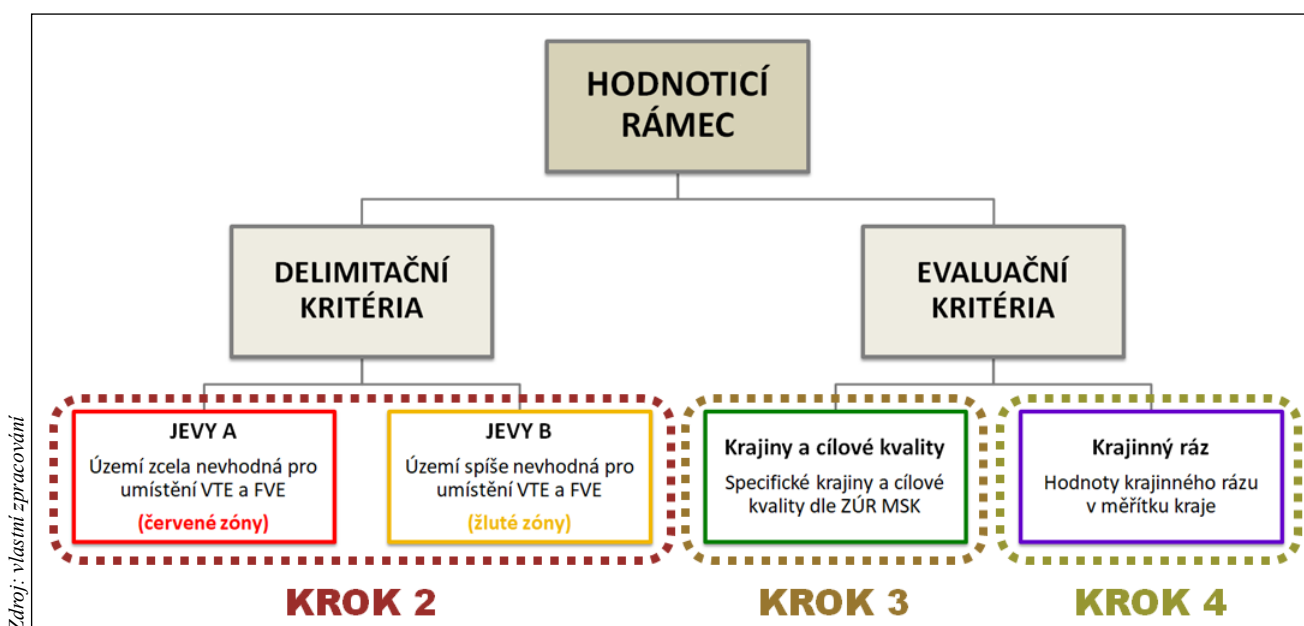

Obr. 5: Kategorizace viditelnosti VTE

tak uplatnění ostatních hodnot krajiny. Je pak předpokládán extrémně silný až velmi silný vizuální vliv. Při částečné vi-

ditelnosti tubusu (kategorie B) nebo při viditelnosti části rotoru (kategorie C) účinek VTE zeslabuje.

Pro FVE je pak určující plošný rozsah areálu a exponovanost území. Stanovený postup je založen zejména na identifika-

Obr. 6: Provozba mezi metodickou částí a postupem pro posouzení vhodnosti umístění záměru v území

ci a klasifikaci měřítka krajiny (členění krajinné struktury) a viditelnosti záměru z významných krajinných panoramat.

Krok 5

Krok 5 obsahuje syntézu výstupů všech předchozích kroků. Po zvážení všech potenciálně dotčených veřejných zájmů bude stanoven verdikt z hlediska vhodnosti umístění zamýšleného záměru v daném území, včetně případného stanovení podmínek pro jeho přípustnost.

Závěr

Popsaná územní studie představuje jeden z možných přístupů usměrnění rozvoje FVE a VTE, přestože je jejím účelem výhradně ochrana limitů využití území a kulturních, přírodních a civilizačních hodnot MSK. V daném kontextu tak k usměrnění rozvoje FVE a VTE dochází v podstatě nepřímo, jelikož územní studie neřeší a neidentifikuje území vhodná pro výstavbu FVE či VTE (tzv. zelené zóny) a je tak principiálně založena na tzv. negativní formě regulace. V úrovni územní studie se však jedná zcela jistě o přístup legitimní a svým způsobem inovativní.

Je však důležité upozornit, že v úrovni ZÚR by tento přístup již v současné době neobstál. Jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu 1 As 301/2021-160 ze dne 20. 7. 2023, kterým byla zrušena regulace umístění VTE v ZÚR Ústeckého kraje, pokud jsou v ZÚR vymezena území, ve kterých je vyloučena možnost výstavby VTE (tzv. negativní forma regulace), mělo by na druhé straně dojít i k vymezení míst, která jsou pro výstavbu VTE naopak vhodná (tzv. pozitivní forma regulace). Právní analogií lze dovodit, že obdobně by mělo být tedy přistupováno i k FVE.

Územní studie má tak potenciál sloužit jako komplexní nástroj pro identifikaci

hodnot a limitů využití území jako základních determinantů pro možné umístění FVE či VTE v území. Možnosti jejího praktického využití jsou tak poměrně široké. Jako cílové skupiny lze identifikovat zejména orgány státní správy, které vstupují do procesu povolování konkrétních záměrů podle stavebního zákona a vykonávají svou působnost na úseku územního plánování, stavebního řádu a ochrany přírody, a pořizovatele a projektanty územně plánovacích dokumentací, resp. pro jednotlivé samosprávy. S využitím územní studie mohou samosprávy zhodnotit potenciál a vhodnost svých správních území ve vztahu k umístění záměrů FVE a VTE a prostřednictvím územně plánovací dokumentace stanovit jasná pravidla a podmínky pro jejich rozvoj.

Dále je územní studie využitelná stavebníky při vytipování lokalit na území MSK potenciálně vhodných pro realizaci záměru FVE či VTE. Je však potřeba zdůraznit, že každá případná realizace takového záměru je vždy podmíněna vydáním příslušných správních rozhodnutí a splněním všech podmínek vyplývajících ze stavebního zákona, jeho prováděcích právních předpisů a také těch vyplývajících ze zvláštních právních předpisů. V neposlední řadě je územní studie využitelná jako podklad pro případné zpracování dalších koncepčních dokumentů v rámci MSK (např. strategie rozvoje kraje, územní energetická koncepce, koncepce strategie ochrany přírody a krajiny, územní studie krajiny). V případě potřeby lze územní studii využít jako podklad pro aktualizaci ZÚR MSK.

Použité zdroje:

CIHLÁŘ, Jan; SVOBODA, Milan et al., 2023. *Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje, úplné znění po vydání Aktualizací č. 1, 2a, 2b, 3, 4, 5 a 7*. Ostrava: Krajský úřad Moravskoslezského kraje.

CIHLÁŘ, Jan; VONDRÁČKOVÁ, Simona et al., 2023. *Územní studie vyhodnocení území Moravskoslezského kraje z hlediska existujících limitů*

umístění větrných a fotovoltaických elektráren. Ostrava: Krajský úřad Moravskoslezského kraje.

LÖW, Jiří et al., 2016. *Územní studie vyhodnocení umístění záměrů velkých větrných elektráren v krajině moravskoslezského kraje*. Brno. Dostupné také z: https://www.msk.cz/assets/temata/uzemni_planovani/01_textova-cast.pdf.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2023. *Metodické sdělení Ministerstva pro místní rozvoj, Odboru územního plánování, k části zákona č. 19/2023 Sb., tzv. Lex OZE I, týkající se územního plánování, a k čl. 3 Nařízení Rady (EU) 2022/2577*. [on-line]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj [cit. 9. 9. 2023]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/stanoviska-a-metodiky/stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-mmr/9-ostatni-stanoviska-a-metodiky/zakon-c-19-2023-sb-a-narizeni-rady-\(eu\)-2022-2577](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/stanoviska-a-metodiky/stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-mmr/9-ostatni-stanoviska-a-metodiky/zakon-c-19-2023-sb-a-narizeni-rady-(eu)-2022-2577).

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, 2018. *Vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny: Metodický návod k preventivnímu hodnocení území kraje nebo obcí* [on-line]. In: *Věstník Ministerstva životního prostředí*, ročník XXVIII – září 2018 – částka 6 [cit. 18. 3. 2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/aktuality_v_ochrane_pudy.

VOREL, Ivan; BUKÁČEK, Roman; MATĚJKÁ, Petr; CULEK, Martin & SKLENIČKA, Petr, 2004. *Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz: ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (metoda prostorové a charakterové diferenciacce území)*. Praha: Naděžda Skleničková. ISBN 80-903-2063-5.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

*Ing. Jan Cihlár
Ateliér Cihlár-Svoboda, s. r. o.*

*Ing. arch. Simona Vondráčková, Ph.D.
Katedra urbanismu
a územního plánování
Fakulta stavební ČVUT v Praze*

Protection of Values and Limits of Land Use in the Moravian-Silesian Region in the Context of the Location of Photovoltaic and Wind Power Plants, by Jan Cihlár & Simona Vondráčková

Adoption of Act No. 19/2023 Coll. (hereinafter referred to as “Lex RES I”), which entered into force on 24 January 2023, also amended the Building Act, extending the definition of public infrastructure in the field of technical infrastructure to include electricity generation plants from renewable energy sources (hereinafter referred to as “RES electricity generation plants”). This is a significant change in legislation from the point of view of spatial planning, as the location of the RES plants in undeveloped areas can become subject to the procedure under Section 18(5) of the Building Act unless their placement is explicitly excluded by the spatial planning documentation for reasons of public interest. In principle, this opens an easier way to implement such projects.

Regions and municipalities are now faced with the issue of how to effectively regulate the placement of these structures on their territory, especially in undeveloped areas. Judgements of the Supreme Administrative Court (“SAC”) about the prohibition of certain types of structures and facilities under Section 18(5) of the Building Act in spatial planning documentation show that a differentiated and properly justified approach to the regulation of undeveloped areas is necessary. There is a need to identify and protect those specific public interests that outweigh the public interest in the location of the RES plant.

The paper presents one of the possible methodological approaches to managing the development of the region’s territory in the context of the placement of RES plants, namely photovoltaic power plants (hereinafter referred to as “PV plants”) in the form of solar parks and wind power plants (hereinafter referred to as “WPPs”), based on the case study “Spatial study of the assessment of the territory of the Moravian-Silesian Region in terms of the existing limits for the placement of wind power plants and photovoltaic power plants” (hereinafter referred to as the “spatial study”). This approach is in principle based solely on the protection of the values and limits of land use with an emphasis on a differentiated approach to the protection of the landscape character. In fact, the concentration of positive landscape features constitutes the basic restrictive conditions for the placement of RES plants.